

TEEL PEKINGJASSE

AIMI PAALANDI

Bratislavas, Slovakkias

olid 10.—12. oktoobri 1994 nõu pidamas sadakond naist. Tulnud oli Albaaniast, Aserbaidžaanist, Bulgaariast, Tšehhist, Ungarist, Moldovast, Poolast, Rumeeniast, Venemaalt, Slovakkias. Esindatud olid kõik kolm Balti riiki. Bratislava kogunemine oli taas järeleaitamistund Kesk- ja Ida-Euroopa naistele, et nad demokraatia teed käies teadmatuse kändude taha ei komistaks.

Nii nagu koolitatavaid oli ka koolitajaid mitmest riigist: Norrast, Belgias, Rootsist, USAst, Šveitsist, Austriast.

Üritust vedamas oli Kirsti Floor ÜRO Genfi esindusest — röömsameelne soomlane, kes Eesti delegatsiooni vastu vaieldamatut sümpaatiat tundis ning nautis võimalust omavahelises vestluses soome keelt kasutada. Bratislava kogunemist peeti sedavõrd tähtsaks, et seda tuli avama Slovaki Vabariigi esimene leedi, presidendi proua professor Emilia Kovacova.

Ehk küll paljud kokkutulnud kandsid südames muret oma maa ja rahva saatuse pärast, ei langetud ometi nututoa tasemele. Eesmärk oli õppida üksteiselt, kuidas raskustega toime tulla. Varssavi ülikooli professor Renata Siemenska tutvustas oma uurimust "Kesk- ja Ida-Euroopa naiste osalus poliitikas". Ungari ja Bulgaaria teadlased analüüsisid naiste konkurentsivõimet tööturul ning naiste õigusi kui inimõiguste lahutamatu osa. Ikka ja jälle kordus tõdemus: progressi võti peitub naiste harituses. Üle ega ümber ei saadud dilemmast, mis on esmane — pere või karjäär, ning kuidas seada oma elu, et mõlemad oleksid võimalikud.

Siinkohal oleks õpetlik ühe Norra teadlase vaheajajutt, kes kõneles, kuidas ta üsna lühikeste vaheagade järel sünnitas peresse kuus last ning sukeldus seejärel teadusse. Pisut üle neljakümnestena olid nad mehega fakti ees, et tulemas on veel seitsmeski. See ei olnud kuidagi kooskõlas naise karjääriplaanidega ning ta esitas mehele ultimaatum — kas seekord jääb tema lapsepuhkusele või last ei sünnigi. Mees jäi koju ning nüüd juba mõneteistaastane poiss on loomu poolest parem kui ema käe all kasvanud. Pereema ise on jõudnud õpetama USA mainekatesse ülikoolidesse.

Vaadata maailma läbi naise silmade

12. oktoobri õhtul mahutati kogu Bratislava seltskond kahte autobussi ning tunni aja pärast oldi juba Viinis. Järgmisel hommikul algas seal mitte-valitsusorganisatsioonide naiste foorum, mille töös olid osalemas peaaegu kõikide Euroopa ja Põhja-Ameerika riikide esindajad. 1150 naist üritasid vaadata maailma läbi naisesilmade. Nõnda tehes ei kao vaateväljalt

miski. Naistele on oluline kõik — mehed, lapsed, loodushoid.

Jutud, mis ei mahtunud suurtesse saalidesse, räägiti koridorides, nurgatagustes, kohvikutes. Nagu arvata võis, oli naistefoorumi kõitvamaid teemasid mees. Mitte see puuslik, kes ei viitsi nõusid ega pesu pesta, vaid see, kes on maailmas silmitsi oma probleemidega, mis ei anna asu, lühendavad eluiga, põhjustavad infarkti, viivad enesetapuni.

Põhjamaad, kes on olnud ärksad naiste võrdõiguslikkust nõudma, kus parlamentides ja valitsustes on naisi rohkem kui kusagil mujal, on algatanud liikumise meeste muutmiseks. Ja seda hoopiski mitte meetodil, kus naine mehe kaelana keerab pead. Naised on vaid osutanud, et mehed peaksid liituma iseenda muutmiseks. Vähem vägivalda meeste poolt, vähem kannatusi naistele.

Meeles peab pidama sedagi, et isa heast või halvast võtab poeg õppust ja just kurjal on kalduvus lumepallina kasvada.

Finaal

17. oktoobril algas ÜRO Austria Keskuses naiste IV ülemaailmset konverentsi ettevalmistav tippnõupidamine.

1500 osavõtjat, nende seas esindajad kõigist 54 Euroopa Majanduskomisjoni (ECE — *Economic Commission for Europe*) liikmesriigist, Põhja-Ameerikast ja Iisraelist, riigijuhid, valitsustegelased, rahvaesindajad. Selleks ajaks oli meiegi väike delegatsioon jagunenud valitsuse ja rahva esindajateks. Eesti tiptaset kandsid parlamendiliige ja Eesti Naisliidu juhte Krista Kilvet, sotsiaalministeeriumi osakonnajuhataja ja Eesti Ettevõtlike Naiste Assotsiatsiooni president Reet Laja ning naisteabekeskuse juhataja Ene Paaver. Pealtvaatajate ridadest oli kergem lobby-tööle pääseda ja seda kasutati ohtralt. Täiesti omaette elamus oli eesti keele tundide andmine Silvia Mc Fadyen-Jonesile (*alias* Silvia Pedakule). Kanadas Vancouveris elav daam ei ole 1944. aastast alates eesti keelt rääkida saanud. Tema saatus on samasugune kui paljudel teistel. Sõjaväelase tütreana võis teda Siberi teest päästa vaid põgenemine. Saksamaa kaudu Kanadasse, kus ta lõpetas Toronto ülikooli. Abiellus šoti päritolu kanadalasega, sünnitas poja, kes sai isa järgi nime Robert. Töötas 25 aastat kolledžis psühholoogiaõpetajana. Nüüd on pensionil ning aktiivne naiste õiguste eest võitleja. Oli õnn kohtuda veel ka teise eesti päritolu naisega. Renata Blodow on isa poolt sakslane, ema poolt eestlane. Renata sündis Eestis, aga kui 1939. aastal sakslased Saksamaale kutsuti, tuli minna. Renata Blodow on säilitanud suurepärase eesti keele. Tänu vanaemale, arvab ta. Renata Blodow esindab Saksa ärinaisi.

